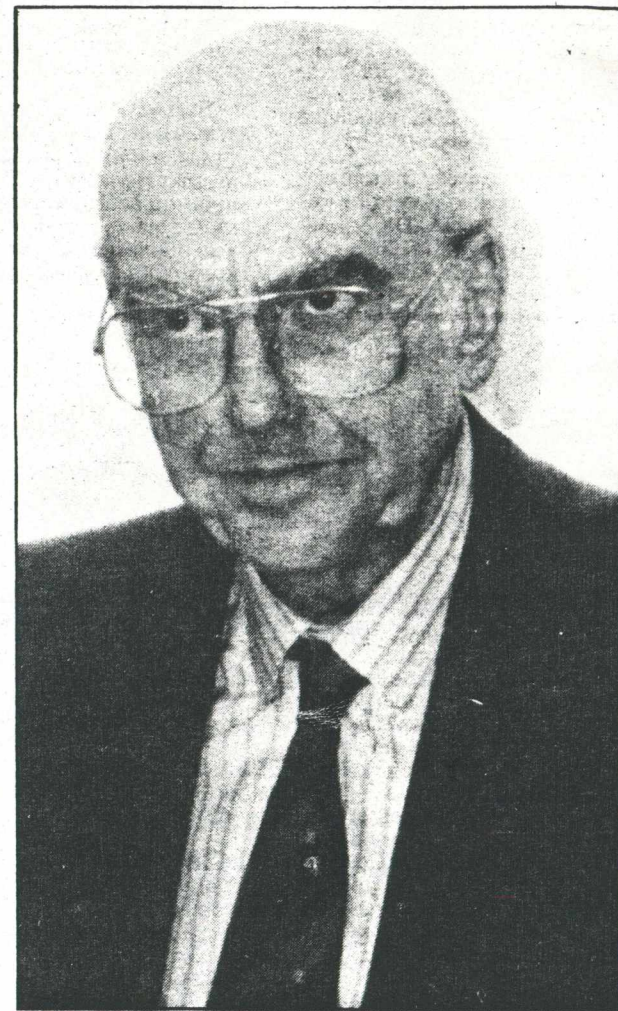


Μια πρόκληση που έμεινε... αναπάντητη

Επιμάρτυρα 15.10.89



Ο Του
ΣΤΑΥΡΟΥ ΛΥΓΕΡΟΥ

ταν την Τρίτη το βράδυ, στην κατάμεστη αίθουσα κεντρικού ξενοδοχείου, ο Κώστας Σημίτης έλεγε ότι δεν αποκλείεται και στο μέλλον το ΠΑΣΟΚ να προτείνει συμμαχική κυβέρνηση χωρίς πρωθυπουργό τον Ανδρέα Παπανδρέου, ίσως δεν φανταζόταν ότι μετά από 24 ώρες θα δεχόταν ένα επώδυνο πολιτικό ράπισμα από το κόμμα του. Κι όμως, από αρχαιότατων χρόνων, είναι γνωστή η αρχή, ότι στην πολιτική μεγαλύτερη σημασία από το τι λέγεται, έχει το ποιος και πότε το λέει. Ο κ. Σημίτης λοιπόν, ως έμπειρος και καθόλου επιπόλαιος πολιτικός, θα έπρεπε να περιμένει τη θύελλα.

Η δήλωσή του αυτή καθ' εαυτή, δεν είναι ούτε καινοφανής, ούτε ιδιαιτέρως προκλητική, με δεδομένο το προηγούμενο του Ιουνίου, στο οποίο και έκανε αναφορά. Αλλωστε, ούτε είναι, ούτε θα μπορούσε να είναι θέση αρχής για το ΠΑΣΟΚ η πρωθυπουργία του προέδρου του, προκειμένου να συμμετάσχει σε κυβερνητικό σχήμα.



Ο κ. Σημίτης δεν είχε κανένα περιθώριο να αντιπαρατεθεί έστω και συγκρατημένα στον κ. Παπανδρέου, καθώς η υποστήριξη του Εκτελεστικού αποτελούσε «όνειρο...»

Ο κ. Παπανδρέου έριξε
το γάντι αλλά
ο κ. Κ. Σημίτης απέφυγε
να το σηκώσει

Το πρόβλημα εντοπίζεται αλλού. Η ανακοίνωση του ΠΑΣΟΚ υπογραμμίζει και στην αρχή και στο τέλος της, τη χρονική στιγμή: «Μπροστά σε μια από τις πιο κρίσιμες εκλογικές αναμετρήσεις μια τέτοια άποψη είναι λαθεμένη». Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η προεκλογική περίοδος είναι περίοδος επιστράτευσης για τις παρατάξεις, με όσα περιοριστικά για τον ενδοκομματικό πλουραλισμό συνεπάγεται αυτή. Είκοσι ημέρες πριν τις εκλογές, κάθε αμφισβήτηση, οτιδήποτε θα μπορούσε να τροφοδοτήσει δημοσιεύματα και να δημιουργήσει αρνητικές εντυπώσεις, θεωρείται, καλώς ή κακώς, απαγορευμένη πολυτέλεια. Κι αυτό όχι μόνο στο ΠΑΣΟΚ, αλλά σ' όλα τα κόμματα.

Η πρόκληση

Δεν είναι τυχαίο, ότι σ' αυτό ακριβώς το σημείο επικέντρωσαν την κριτική τους προς Σημίτη και πολλοί από τους «αμφισβητίες» του Κινήματος. Άλλωστε, το ίδιο επιχείρημα επικαλέστηκε και ο ίδιος την Πέμπτη το βράδυ, στα εγκαίνια του εκλογικού κέντρου του στον Πειραιά, προκειμένου να αποφυγή μια επί της ουσίας απάντηση στην πρόκληση Παπανδρέου. Γιατί η ανακοίνωση που εξέδωσε την Τετάρτη το Γραφείο Τύπου του ΠΑΣΟΚ ήταν ταυτοχρόνως ράπισμα και πρόκληση.

Μια αμφίσημη πρόκληση: πρόκληση για ανασκευή ή πρόκληση για ανοικτή διαφοροποίηση. «Αν αποδόθηκε σωστά — αναφέρει η ανακοίνωση για τη δήλωση Σημίτη — το μόνο που μπορεί να δημιουργήσει είναι σύγχυση και αποπροσανατολισμό». Με άλλα λόγια, του άφησε ανοικτή διόδο υποχώρησης, τον κάλεσε, εμμέσως, να ανασκευάσει, επικαλούμενος κακή απόδοση, είτε παρανόηση, όπως τη χαρακτήριζε ο κ. Γεννηματάς.

Η δημόσια πρόκληση για ανασκευή ήταν σίγουρο ότι θα πέσει στο κενό, αφού ο πρώην υπουργός Εθνικής Οικονομίας προηγουμένως είχε αρνηθεί να κάνει διορθωτική δήλωση, προκειμένου να αποφευ-

χθεί η έκδοση της ανακοίνωσης. Απέφυγε όμως και να σηκώσει το γάντι που του έριξε ο πρόεδρός του, αναλαμβάνοντας την ευθύνη μιας ανοικτής πολιτικής διαφοροποίησης. Περιορίστηκε στη δήλωση ότι ο διάλογος είναι απαραίτητος μέσα στο κόμμα, αλλά προέχει η μάχη για την εκλογική νίκη, προσθέτοντας ότι θεωρεί το θέμα κλεισμένο.

Ο κ. Σημίτης περιήλθε σε πολύ δύσκολη θέση. Δεν είχε κανένα περιθώριο να αντιπαρατεθεί, έστω και συγκρατημένα, στον Ανδρέα Παπανδρέου. Για υποστήριξη του Εκτελεστικού σ' ένα τέτοιο θέμα, ούτε λόγος. Ο πρώην υπουργός βρίσκεται μπροστά στη ζωτική γι' αυτόν μάχη του σταυρού, σε μια περίοδο πόλωσης και έντονης καχυποψίας της βάσης απέναντι σε κάθε κίνηση που θα μπορούσε να εκληφθεί σαν απειλή για την ενότητα της παράταξης. Η ανακοίνωση του ΠΑΣΟΚ δεν παρέλειψε να τονίσει ότι η δήλωση Σημίτη «μπορεί να δώσει λαβή για την υπονόμευση της ενότητας και της δυναμικής του Κινήματος, σε μια καθοριστική φάση του εκλογικού αγώνα». Το σήμα είναι ευανάγνωστο και για τον ίδιο και για τους ψηφοφόρους του...

Γιατί, όμως, όλες αυτές οι βολές και μάλιστα σε μια φάση, που κανέναν δεν συμφέρει η πρόκληση τριβών; Εδώ ακριβώς «κολλάει» η αρχική μας επισήμανση, ότι δηλαδή, μεγαλύτερη σημασία από το τι λέγεται έχει το ποιος και πότε το λέει.

Το Εκτελεστικό Γραφείο επικαλέστηκε την ακαταλληλότητα της χρονικής στιγμής που έγινε η δήλωση, για να ψέξει το μέλος του. Η αλήθεια είναι, όμως, ότι μεγαλύτερο, ίσως, ρόλο έπαιξε το ποιος έκανε τη δήλωση. Όπως χαρακτηριστικά είπε ο πρώην υπουργός του Κινήματος, καμία αντίδραση δεν θα είχε υπάρξει, αν την ίδια δήλωση έκανε ο Ακης.

Οι σχέσεις Παπανδρέου - Σημίτη έχουν εδώ και καιρό εισέλθει στον αστερισμό της υποβόσκουσας αν-

τίθεσης. Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ θεωρεί ότι ο πρώην υπουργός του επιδίδεται σ' έναν ιδιότυπο «ανταρτοπόλεμο», παίζοντας ανοικτά πια το παιχνίδι της διαδοχής και μάλιστα με την υποστήριξη εξωκομματικών παραγόντων. Ανώτατο στέλεχος του Κινήματος, σχολιάζοντας τη συμμετοχή του κ. Σημίτη και στις τρεις διακομματικές συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης που έχουν διοργανώσει συντηρητικής κατεύθυνσης ιδρύματα, αναρωτιόταν με περισσή ειρωνία αν «ο Κώστας είναι φτιαγμένος γι' αυτές τις συζητήσεις ή οι συζητήσεις για τον Κώστα».

Η διαδοχή

Το κλίμα δυσπιστίας και οι πολιτικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των δυο ανδρών δεν είναι τωρινό. Ο κ. Σημίτης τον τελευταίο χρόνο μπήκε δυναμικά στο παιχνίδι της διαδοχής, προωθώντας συστηματικά το ανάλογο προφίλ. Πριν τις εκλογές του Ιουνίου ταξίδεψε στο Λονδίνο και στο Παρίσι για να συναντήσει τον ηγέτη των Εργατικών Νιλ Κίνock και το Γάλλο πρωθυπουργό Μισέλ Ροκάρ. Αν και το χρίσμα δεν θα έρθει απ' έξω, η προβολή της εικόνας του πολιτικού που χαιρεί εκτίμησης και αποδοχής από σημαντικούς Ευρωπαίους ηγέτες είναι αναμφισβήτητη πολλαπλά χρησιμη. Άλλωστε, ο καθεὶς και τα όπλα του...

Την ίδια περίοδο πραγματοποιείται η προσέγγιση Σημίτη - Γεννηματά, δυο προσωπικοτήτων με ελαχίστα κοινά σημεία, με διαφορετικές πολιτικές αναφορές και δημόσια εικόνα. Ο Γιώργος Γεννηματάς θα ασκήσει όλη του την επιρροή στον κομματικό μηχανισμό του Πειραιά υπέρ του Κώστα Σημίτη, γεγονός που συνέβαλε στο να καταλάβει ο πρώην υπουργός Εθνικής Οικονομίας την πρώτη θέση.

Μετά τις εκλογές, στην 29η Σύ-

νοδο της Κεντρικής Επιτροπής, ο κ. Σημίτης θα κάνει μια εντυπωσιακή πολιτική παρέμβαση, με ευρεία απήχηση στον Τύπο, η οποία κατά κάποιον τρόπο εξέφρασε με συγκροτημένο πολιτικό λόγο την έντονη, αλλά διάχυτη κριτική διάθεση των μελών του οργάνου για τον τρόπο λειτουργίας του προέδρου.

Εκείνες τις μέρες γίνεται εμφανής η απομάκρυνσή του από τον Γιώργο Γεννηματά και η ταυτόχρονη συμπλευσή του με τον Κώστα Λαλιώτη, το μεγάλο πρωταγωνιστή της Συνόδου, ο οποίος του παρέχει την αμέριστη υποστήριξη του στην ψηφοφορία για την εκλογή νέου Εκτελεστικού. Ο κ. Σημίτης θα εκλεγεί τρίτος, με πρώτον τον κ. Λαλιώτη και έβδομο τον κ. Γεννηματά. Η εκλογή του πρώην υπουργού Εθνικής Οικονομίας ήταν επιθυμητή και από τον Ανδρέα Παπανδρέου, γεγονός που διαμόρφωσε κλίμα γενικής συναίνεσης απέναντί στην υποψηφιότητά του.

Η μεγάλη πλειοψηφία των στελεχών τόσο στον κομματικό μηχανισμό, όσο και στην κοινοβουλευτική ομάδα εκτιμά τον εκσυγχρονιστικό πολιτικό λόγο του Κώστα Σημίτη και τον θεωρεί απαραίτητη συνιστώσα στο πλαίσιο της ηγετικής ομάδας που θα ανασυγκροτήσει το Κίνημα. Ελάχιστοι, όμως, τον θεωρούν κατάλληλο για το ρόλο του μελλοντικού ηγέτη.

Η σιωπή

Ο Ανδρέας Παπανδρέου, αναφερόμενος στο έωλο των αρχηγικών βλέψεων του κ. Σημίτη, έχει επανειλημμένως επικαλεστεί την ευγλωττη σιωπή του στη Βουλή, καθ' όλη τη διάρκεια του δύσκολου για το ΠΑΣΟΚ τριμήνου. Η στάση του πρώην υπουργού Εθνικής Οικονομίας, όμως, έχει προκαλέσει δυσανεξία και σε ευρύτερο κύκλο στελεχών. «Όταν είσαι ανώτατο στέλεχος ενός κόμματος, πολύ περισ-

σότερο όταν εγγράφεις υποθήκες για την ηγεσία του, δεν έχεις δικαίωμα να επιλέγεις ό,τι ευνοεί το προφίλ σου και να απέχεις απ' όσα έχουν κόστος», έλεγε τις προάλλες κοινοβουλευτικός του ΠΑΣΟΚ, σχολιάζοντας την τακτική του κ. Σημίτη.

Σύμφωνα με πληροφορίες, αυτός ήταν και ο λόγος που στη συζήτηση για την οικονομία ο κ. Παπανδρέου επέλεξε για κεντρικό ομιλητή τον κ. Τσοβόλα κι όχι τον πρώην υπουργό Εθνικής Οικονομίας. Τα σύννεφα, όμως, που έχουν συσσωρευτεί στις σχέσεις Παπανδρέου - Σημίτη είναι πολύ πυκνά και έγιναν πυκνότερα με τις τριβές που προκλήθηκαν από τη σύσταση της Δημοκρατικής Συμπαρατάξης.

Όπως είναι γνωστό, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ δεν συμπεριέλαβε τον κ. Σημίτη στη σύνθεση του Πολιτικού Συμβουλίου, προτιμώντας την «ιστορική τριόικα» και δυο κεντρογενείς, τους Χαράλαμποπουλο και Κακλαμάνη. Ο πρώην υπουργός Εθνικής Οικονομίας έχει, όμως, κι άλλο σοβαρότερο λόγο να είναι δυσαρεστημένος απ' αυτή την εξέλιξη. Ήταν και παραμένει πολέμιος ειδικά της επανένταξης του Γεράσιμου Αρσένη στο Κίνημα.

Κύκλοι της Χαριλάου Τρικούπη υποστηρίζουν ότι η αρνητική θέση Σημίτη δεν πηγάει μόνο από την παλιότερη αντίθεσή τους για την οικονομική πολιτική.

Αλλά, ο Κώστας Σημίτης θεωρεί τον πρώην «τσάρο» εν δυνάμει ανταγωνιστή του στη μάχη της διαδοχής και μάλιστα τον πλέον επικίνδυνο. Ίσως, γιατί ο κ. Αρσένης αποτελεί εκ των πραγμάτων αντίρροπο δέος στο πολιτικό προφίλ του πρώην υπουργού Εθνικής Οικονομίας και νυν βουλευτή Πειραιά.

Πάντα οι ίδιοι κύκλοι υποστηρίζουν ότι το κλίμα φορτίστηκε περαιτέρω, όταν ο Ανδρέας Παπανδρέου έλαβε γνώση των προσπαθειών του κ. Σημίτη να εκμεταλλευτεί τη δυσφορία ορισμένων ανώτατων στελεχών για τη διαδικασία συγκρότησης του Πολιτικού Συμβουλίου, καθώς και το διάχυτο φόβο ότι το νεοπαγές όργανο θα υποκαθιστούσε το Εκτελεστικό. Με τη δήλωση Σημίτη και τη μετάδοσή της από την τηλεόραση, το ποτήρι ξεχείλισε. Βεβαίως, όπως είπε μέλος του Ε.Γ., δεν υφίσταται θέμα διαγραφής, όχι μόνο λόγω συγκυρίας και συγκεκριμένου προσώπου, αλλά και γιατί «το ΠΑΣΟΚ έχει ξεπεράσει τις διαγραφές»!

Ο πρόεδρος του Κινήματος, όμως, άδραξε την ευκαιρία για να ρίξει τον Κώστα Σημίτη με την πλάτη στο καναβάτσο, γεγονός που ορισμένοι ελπίζουν ότι θα έχει τις επιπτώσεις του στο επίπεδο των σταυρών...